

Lipicán át

(REGÉNYRÉSZLET)

Hajnali horgászat helyett pakolni kezdek. – Hazaindulok – jelentem ki túrartársamnak, Szendrei Leventének, aki döbbenetben néz. – Dehát maradt még egy hetünk a Pó folyón – csodálkozik. Őszintén elé tárom az okot: – Egész éjjel nem aludtam, mivel tegnap este baljós beszélgetés zajlott telefonon köztem és a feleségem között. Ennyit mondott: beszélünk kell, ha hazajössz. Hogy miről, nem közölte. De én tudom. Nagyon nehéz természetem és az állandó családi konfliktusok miatt megint válás-gyanús vagyok. Ezúttal fél-éves kisbabával. Ebben a lelkiállapotban egyetlen percet sem tudnék tovább horgászni. Induljunk.

Világosodik. Amikor Paolo, a vendéglátónk meglátja, hogy tesszük be a csomagokat az autóba, megdöbben. Nem érti, mi történt. Kézzel-lábbal próbálom elmagyarázni neki, hogy családi okok miatt megszakítom a harcsahorgászatot. Nagy nehezen elfogadja. Elköszönünk. Remegő kézzel ülök a volán elé. Szendrei Leventének nem engedem, hogy vezessen. – Törjem össze én a saját autóm! – emelem fel a hangom, amikor kérleli, hogy ne én legyek a sofőr. – Engem is? – vonja össze szemöldökét. – Te megtértél Istenhez, nem történhet bajod – próbálom meggyőzni. – Írva vagyon: ne kísértsd Uradat, Istenedet – feleli.

Folyamtól folyamig megyünk. Most nem érdekel, mi a baj a Dunával, csak érjek a közepén levő családi házunkba, a Szentendrei-szigetre. Elhagyjuk Adria városát, végre autópályán haladunk tovább, kikerüljük Velencét, Észak-Itálián át érjük el Szlovéniát. Amikor meglátom a táblán a Lipica feliratot, eszembe jut, ahogy feleségemmel sétáltunk a gyönyörű fehér lovak lakhelyén. Éveken át tanulmányoztam ezt a lófajt, mielőtt felkerestük együtt szlovéniai otthonukat. Újra felelevenedik előttem, ahogy a számtalan legelésző állat közt behajtottunk az udvarra, és szembeötlik a tenyészdében található kis kápolna, amiről idegenvezetőnk elmondja: esküvőket tartanak benne a lóbarátok, és a hiedelem szerint ha független férfi lépi át küszöbét, egy éven belül megnősül, ezért az erősebb nem egyedülálló képviselői igencsak félve lépnek be oda. Újra látom, ahogy végigmegyünk az istállókon, megcsodáljuk a barna csikókat, miközben elmagyarázzák: felnőtten fehérre válnak. Eszembe jut Frank Westerman *Lipicai – A legenda* című kötete. Később olvasom újra, milyen emlékezetesen ír erről a fajról, amelyet nem tudom, miért, de örökre megszerettem.

„A Habsburg-udvar császári ménésében, egy Trieszt feletti fennsíkon 1580-ban kezdtek el dolgozni egy királyoknak és császároknak szánt lófajtan.

Az Osztrák–Magyar Monarchia főistálló mesterei megteremtettek egy nemes és tiszta fajt. Erő és báj, hűség és kíváncsiság – mindezek megvoltak ebben az állatban, a kiválasztásnak és a keresztezésnek hála. Amikor az ember megérint egy lipicait, a történelmet érinti meg.”¹

Európa legrégibb lófajtáját minden uralkodó meg akarta kaparintani az évszázadok során. Napóleon elől is menekítették. „Összesen négyszer keltek át a Dunán – néha úsztak a maguk jellegzetes stílusában, fülüket, szemüket és tágra nyílt orrlükeiket a víz fölé tartva. Alig várták, hogy elérjék a túlpartot, ott aztán megrázták magukat, mint a kutyák – és már hajtották is tovább őket, nehogy az ellenség kezébe kerüljenek.”²

A második világháborúban hol a németek, hol az amerikaiak akarták megkaparintani a fehéreket, melyek idomíthatóságukkal az ember és az állat közötti összhang csodái. Barokk külsejük, okos szemük egy életre nyomot hagyott bennem azon a lipicai látogatáson, ahova a rólam most talán lemondani akaró feleségem elkísért. Jó lehetőség, hogy rájuk gondolva eltereljem a volán előtt a figyelmem a rám leselkedő újabb zuhanásról. Próbálok elképzelni, ahogy vágtnak, ahogy lobog a sörényük a szélben, ahogy fújtatva két lábra állnak, gyakorolva a levadét, az ágaskodás tudatosan uralt formáját, amellyel a hadvezér jelentett diadalmasan a császárnak, és amellyel számtalan szobron és festményen megörökítették. A lipicai Reagan amerikai elnök beiktatásán is ügetett 1980-ban Washingtonban. Az egyetlen lófajta, amely Shakespeare-darabban képes követni a rendezői utasításokat. A bécsi Spanyol Lovasiskola előadótermében ma is Strauss, Chopin és Händel zenéjére mutatja be mozgásművészetét. Táncol. Micsoda látvány! Ahogy feltűnik, könnyezni kezdek. A meghatottságtól? Netán a vénségtől? Inkább talán az előbbi. A lipicai képviselte fenséget és szépséget sose tudtam könnyek nélkül csodálni. Távolról fehér (a tenyésztők nem nevezik fehérnek őket, mert növekedésük során mindegyikükön maradnak apró sötét foltok), közlőrl de res, karcsú teste akár a Görgényi-havasokban felmelegedés előtt lehullt pár napos hó, amibe apró foltokat vájnak a lehulló ágak és a szemerkélő eső. Eszembe jut a humoródi fennsík, ahol évtizedeken át lovagoltam havi rendszerességgel – nem egyszer lipicai hátán ülve néztem a távolban látszó Madarasi-Hargita csúcsát. – Nem mindegy, mit lát az ember a ló hátáról! – mondtam magamnak akkor. Hányszor, de hányszor maradtam magamra a lóval a fenyvesben, milyen nagyon féltem ilyenkor a vágatótól, hogy megbotlik a sűrűben, és mindketten a sziklák alatti mélybe zuhanunk. Lovaglásaim képei egyszerre villannak elő agyamban, miközben autónk elhalad a lipicaiak otthona mellett, és Magyarország felé veszi az irányt, ahol pár órán belül a Dráva folyó fogad. Lenézek a hídról. Ahogy meglátom a vizet, eszembe jutnak első vele kapcsolatos emlékeim, amikor kisgyerekként rimáncodtam

¹ Frank Westerman: *Lipicai – A legenda*, Helikon Kiadó, Budapest, 2014, 27–28.

² Uo. 78–79.

a román–magyar határon lakó keresztapámnak, hogy vigyen le balint fogni a Sebes-Körösre, vagy amikor összegyűlt a rokonság apraja-nagyja, levonultunk együtt a Fugyivásárhely határában folyó Tasád patakra, és néztük, ahogy a férfiak töménytelen mennyiségű halat fognak kosárral a zavaros vízből. Ekkor láthattam életemben az első halfajokat: a kövi márnát, a csíkot, a paducot – utóbbi a gyorsabb szakaszokból került kosárba. – Nem akarok több válást! – villan vissza hirtelen agyamba a kétségbeesett kép, ahogy egyedül maradok egy hálósákkal karácsonyra és szilveszterre üres önkormányzati lakásomban. Amikor mindenki ünnepel, én bekapcsolok egyetlen fűtőtetet, és bebújok alá ágy híján, bedugom a fülem, hogy ne halljam a tűzijátékot, és próbálok nem gondolni arra, amit a legjobban gyűlölök, mégis önkénytelenül keresek: a magányra, amit talán akkor érzünk leginkább, amikor egy ember így vagy úgy kiszáll az életünkből. Talán a halálban is az lehet a legborzasztóbb, amikor egyedül maradok majd a végső pillanatban. – Húsz év kéne még, hogy ha a Kerepesibe temetnek, az odalátogató érettségizők és egyetemisták ne kérdezzék majd a sírom láttán, hogy ki ez a szerencsétlen névtelen hős Arany és Ady mellett – mondtam nemegyszer feleségemnek, aki erre csak legyintett: – Elégedj meg egy vázával a könyvespolcon. – Megelégednék én most azzal is, csak maradjunk együtt addig – sóhajtok fel a volán mögül, miközben egyre közelebb kerülünk a mellettem imákat mormoló túratársammal a Dunához, amely most újra idegen, egzotikus – talán mert alig várom, hogy megláthassam a közepén eddig lefekvéshez készülődő családom. Éjfél után lehet, amikor leteszem Szendrei Leventét Kőbányán, majd az M0-n elérem a 11-es utat, és Leányfalut elhagyva behajtok Tahitótfaluban a Tildy Zoltán-hídon át a szigetre.

Halkan és nagyon félve nyitom a bejárati ajtót. Alszanak. Az állataink is kint az udvaron: a két weimari vizsla, a hat fácán és a huszonnégy budapesti magasröptű – talán a hét hal is a kerti tóban. Óvatosan a fürdőszobába merészkedem. Útközben megpillantom a faliórát: éjjel három. Megborotválkozok. Inget veszek. Nyakkendő-t kizárólag neki. A folyamnak, akihez a hosszú út után is lemegyek. Hogy barátkozzunk az éjszakában.